

דאע"ש ומלחמתו בטליבאן

מאת ד"ר גלית טרומן-צינמן

מבט מבס"א מס' 2,161, 27 בספטמבר 2021

תקציר: הפיגוע שביצע דאע"ש בשדה התעופה של קאבול בסוף החודש שעבר כוון הן נגד ה"צלבנים" האמריקנים והן נגד הטליבאן. בכך הדגים הארגון את אי נכונותו לשתף פעולה עם שותפים אסלאמיסטים פוטנציאליים ונחישותו לקדם את יעדיו הגלובליים ("ח'ליפות עכשיו") בכוחות עצמו.

בפיגוע עוצמתי בשדה התעופה הבינלאומי בקאבול ב-26 באוגוסט נהרגו 13 חיילים אמריקנים וכ-170 אפגנים, מתוכם כ-30 לוחמי טליבאן. הפיגוע מצביע שוב על יכולותיו המבצעיות הגבוהות של דאע"ש אף בתקופת שפל של הארגון, אך לא פחות מזה על הקו האידיאולוגי הנוקשה והעקבי שהוא מפגין מאז היווסדו נגד "הכופרים" באשר הם.

בשונה מארגוני טרור אסלאמיסטים אחרים הנוטים בעת הצורך לאחד שורות תחת איום או אינטרס משותף, דאע"ש אינו מוותר על ה-DNA שלו ואינו מוכן לשיתופי פעולה כלשהם. עובדה זו מבליטה את דרכו הייחודית בעולם הטרור, דפוסי פעילותו העקביים, ואי-סטייה מהרעיונות שהציב. בעיניו, משימתו הנוכחית של האסלאם היא הג'יהאד העולמי נגד המערב והמשטרים המוסלמים התומכים בו, טיהור המרחב האסלאמי מ"כופרים", החזרת האסלאם לימי זוהרו, ותחיית הח'ליפות העולמית המושתתת על חוקי השריעה. הקמת הח'ליפות וביסוס שליטתה של המדינה האסלאמית ברחבי העולם חייבים להתבצע "כאן ועכשיו" כדרך היחידה לאיחוד בני עמים שונים "תחת דגל אחד, דגל של אמונה" (כהכרזת המדינה האסלאמית ביוני 2014). כל מי שאינו דוגל בדרך זו ואינו משתייך לדאע"ש, גם אם הוא מוסלמי סוני, נחשב לאויב מושבע, "כופר", "צלבן" או "נוטש האסלאם". מכאן הימנעות דאע"ש מכריתת בריתות עם ארגוני טרור שונים למרות שאלו היו יכולות לחזק את מעמדו במחוזותיו השונים בעולם. אף בתוך המחנה הסלפי-ג'יהאדיסטי הגלובלי - דאע"ש ואל-קאעדה - שוררים מתח ותחרות עזה למרות הזהות לכאורה ביעדיהם ובחלק ניכר משיטות "מלחמתם בכופרים".

בשונה מארגוני טרור אסלאמיסטים אחרים, כחמאס, גילה דאע"ש גישה ביקורתית כלפי השתלטות הטליבאן על אפגניסטן ולא בירך או הזדהה עם הצלחת הארגון. לאורך הזמן, דאע"ש היה ונותר ארגון הפועל נגד הטליבאן המהווה בעיניו ארגון בוגד וסוטה מדרך הישר. רק לאחרונה פורסם מאמר באחד מבטאוני דאע"ש ששפך אש וגופרית על שיתוף הפעולה בין הטליבאן לבין ארה"ב במהלך ההשתלטות על

אפגניסטן וטען כי כיבושי הטליבאן נעשו בהסכמה מפורשת ובתאום מלא עם הצבא האמריקני ואינם מעידים על יכולותיו האופרטיביות המרשימות של הארגון. לפיכך התבצע פינוי אלפי החיילים "הצלבנים" ברוח טובה ותוך אמון הדדי בין הצדדים תחת שיגורשו בבושת פנים מאדמת האסלאם ללא כל משא ומתן והסכמות הדדיות. בתפיסת דאע"ש, התנהלות ארה"ב והטליבאן מצביעה על העברת שלטון מעריץ אחד לעריץ אחר.

במצב עניינים זה ניתן היה לצפות (ואף היו על כך התרעות מודיעיניות ברורות) שמחוז ח'וראסאן של דאע"ש ירים את ראשו וינקוט במהלך אלים ועוצמתי נגד הטליבאן ו"בעלות בריתו הזרות". מנוסתו המהירה של הצבא האמריקני והוואקום השלטוני והצבאי שהותירה אחריה, לצד "בגידתו" של הטליבאן ושיתוף הפעולה בינו ל"צלבנים", היוו קרקע פורייה לפיגוע בשדה התעופה בקאבול ממנו התפנו עשרות אלפי חיילים ואזרחים אמריקנים ומערביים. יומיים לאחר הפיגוע הרצחני סוכל ניסיון דאע"ש לבצע פיגוע נוסף בשדה התעופה באמצעות רכב ממולכד, וב-30 באוגוסט שיגר הארגון רקטות לעבר שדה התעופה שיורטו על-ידי הצבא האמריקני.

למרות מספר נקודות השקה אידיאולוגיות מרכזיות, כביסוס השריעה, ביצוע ג'יהאד, והשתלטות על שטח, קיימת עוינות טבועה מצד דאע"ש כלפי הטליבאן עקב מה שנתפס כפשרות כלפי המערב. זו תחושה עמוקה ומתמשכת, והמאבק בין הצדדים היה רק שאלה של זמן. באמצעות המתקפות בקאבול הדגים דאע"ש פעם נוספת את דבקותו בקו אידיאולוגי בלתי מתפשר ואי נכונותו להיות חלק מברית טרור אסלאמיסטית, אף אם המדובר במוסלמים סונים התומכים בחזרה לימי הזוהר של האסלאם כמו הטליבאן. כפי שהגדיר זאת מנהיג דאע"ש המנוח אבו בכר בגדאדי, "מחנה האסלאם והאמונה" של דאע"ש ניצב איתן מול "מחנה הכפירה והצביעות" של שאר העולם.

* ד"ר גלית טרומן-צינמן מלמדת בבית הספר למדעי המדינה וביחידה למצוינות אקדמית באוניברסיטת חיפה. תחומי עניינה קשורים לחקר קונפליקטים אלימים, לאומיות אתנית ודתית, וארגוני טרור אסלאמיים.